

**Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної
військової адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка**

Кафедра мистецьких дисциплін та методик їх навчання

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-педагогічної
роботи *М. Болгар* **Марія БОЛГАР**

«29» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Історія театру, кіномистецтва та
телебачення**

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Галузь знань А Освіта

Спеціальність А 4 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)

Освітньо-професійна програма Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво).

Кременець, 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія театру, кіномистецтва та телебачення»: для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю А 4 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво).
Кременець, 2025. 23 с.

Розробник:

Дем'янчук Олександр Никанорович – професор кафедри мистецьких дисциплін та методик їх навчання Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка, доктор педагогічних наук

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри мистецьких дисциплін та методик їх навчання

Протокол № 1 від 29 серпня 2025 року

Завідувач кафедри

Інна РАТИНСЬКА

ВСТУП

Робоча програма освітнього компоненту укладена відповідно до освітньо-професійної програми Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво) та навчального плану підготовки здобувачів за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. У програмі обґрунтовано теоретико-методичні засади вивчення освітнього компоненту «Історія театру, кіномистецтва та телебачення». Розкрито його актуальність для майбутньої професійної діяльності учителів мистецтва, музичного мистецтва у закладах загальної середньої освіти. Представлено короткий зміст лекційного курсу, практичних занять і розроблено завдання для самостійної роботи здобувачів. Описано методи роботи та критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів.

***Ключові слова:** театр, театральне мистецтво, театралізація, актор, акторська майстерність, ляльковий театр, естрада, мюзикл, драматичний театр, фізичний театр, маріонетковий театр, вертеп, театр тіней, пластичний театр, моновістава, клоунада, анімація, кіномистецтво, телебачення.*

Необхідність вивчення історії виникнення, розвитку та побутування театру, сценічного та екранного мистецтв зумовлена використанням синтетичних форм навчання у новій українській школі. Діяльнісна парадигма освіти зорієнтована на поєднання художньої та позахудожньої реальності, сполучення мистецтва з соціальною дійсністю. Освітній процес спрямований на виховання творчої, креативно мислячої молоді, яка може реалізувати свій творчий потенціал під час навчання.

I. Опис предмету освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, рівень освіти	Характеристика освітнього компонента	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 4 ECTS	Галузь знань А Освіта	Вибіркова	
Змістових модулів – 2		Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність А 4 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)	1-й	1-й
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 3 год. самостійної роботи студента – 7 год.	Освітньо-професійна програма Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво).	2-й	2-й
		Лекції	
		20 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		84 год.	106 год.
	Рівень вищої освіти другий (магістерський)	Форма контролю:	
		залік – 2 семестр	залік – 2 семестр

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної й індивідуальної роботи становить:

для денної форми здобуття освіти – 30 % / 70 %

для заочної форми здобуття освіти – 11,7 % / 88,3 %

II. Мета і завдання освітнього компоненту

Метою курсу «Історія театру, кіномистецтва та телебачення» є формування знань про специфіку історико-теоретичного дослідження театру, кіномистецтва та телебачення, суспільного значення та систематики театру, кіномистецтва та телебачення в історичній перспективі, формування професійної компетентності майбутнього вчителя закладу загальної середньої освіти; розвиток індивідуальних здібностей і таланту молоді, забезпечення умов їх самореалізації; розширення світогляду студента.

Завдання, що вирішуються у процесі опанування освітнього компоненту:

- 1) засвоєння основ історико-теоретичних знань з мистецьких галузей театру, кіно та телебачення;
- 2) виховання у здобувачів освіти бажання до творчого пошуку, експериментальних методів сценічного відтворення суспільних явищ за допомогою театрального мистецтва та кіномистецтва, телебачення;
- 3) опанування історії, теорії, передового театального досвіду та кіномистецтва;
- 4) оволодіння навичками та вміннями аналізу різних жанрів кінокартин з метою донесення певної думки та переконання у ній цільової аудиторії;
- 5) оволодіння технологією аналізу кінополотна та його подальшого представлення аудиторії, тим самим розширюючи комунікаційний досвід
- 6) формування вмінь аналізувати, порівнювати, оцінювати мистецькі явища, жанри та стилі мистецтва, ефективно застосовувати здобутки кращих зразків театального та кіномистецтва в навчально-виховному процесі;
- 7) виховання поваги до культури своєї країни, любові до українського мистецтва.

Інтегральна компетентність:

Здатність здобувача розв'язувати складні освітні завдання та проблеми у галузі загальної середньої та позашкільної освіти, що передбачає здійснення дослідницької й інноваційної діяльності, проведення науково-педагогічних досліджень сучасних проблем музичної педагогіки та характеризується комплексністю і невизначеністю умов організації освітнього процесу.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), творчо самовиражатися, поважати українську національну культуру та приймати обґрунтовані рішення; усвідомлювати значення національно-культурної самоідентичності.

Фахові (спеціальні) компетентності:

ФК 6. Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації учнів до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати у них обґрунтовану позитивну самооцінку.

ФК 12 Здатність до безперервного особистісного зростання, постійної та систематичної роботи з удосконалення педагогічної майстерності, забезпечення якості музично-педагогічної освіти.

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Розуміє значущість культури і мистецтва для виховання і розвитку особистості учня, керується у своїй діяльності цінностями світової і національної музичної культури, принципами полікультурної толерантності, діалогу і співробітництва.

ПРН 11. *Проявляє* інноваційне мислення під час моделювання змісту уроку, добираючи ефективні принципи, методи та засоби інтегрованого навчання мистецтва; *аналізує* динаміку особистісного розвитку здобувачів освіти, *визначає* оптимальні шляхи мотивації до саморозвитку, прогресу та досягнень з урахуванням індивідуальних здібностей, інтересів.

ПРН 15. *Дотримується* морально-етичних норм спілкування, *керується* у професійній діяльності принципами толерантності, творчому мистецькому діалогу, співпраці та взаємоповаги до думок інших учасників освітнього процесу.

У навчальному плані для вивчення освітнього компоненту «Історія театру, кіномистецтва та телебачення» відводиться 120 год. / 4 кредитів ECTS.

III. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Змістовий модуль 1

«Світове театральне мистецтво: витоки, розвиток, сучасність»

Тема 1. Театр як один із різновидів сценічного мистецтва. Античний театр. Історія середньовічного театру.

План заняття

1. Театр та його різновиди.
2. Виникнення трагедії, комедії та драми (Стародавня Греція та Рим).
3. Мистецтво середньовічного театру. Літургійна драма.

Поняття «Театр». Види театру – Драматичний, ляльковий (театр горішніх ляльок, маріонеток, театр тіней, вертеп), музичний (оперний театр, балет).

Як влаштований театр: місце, де відбуваються вистави (сцена - глядацька зала; люди і технології; ілюзія і умовність/віра глядача у запропоновану умовність); місце, де зустрічаються люди різних професій (творчий склад/технічний склад); місце, куди приходить глядач для перегляду вистави: (інтелектуальне дозвілля, розвага/навчання, досвід співпереживання; правила поведінки і правила сприйняття театральної умовності).

Художня ідея та її втілення. Колективний вид мистецтва.

Засоби акторської виразності: - тіло, голос, декламація/побутова розмова, емоції, гра як спосіб удавати емоції, концентрація уваги, вміння тримати в голові всі деталі і в той же час пам'ятати про цілісність вистави; вміння взаємодіяти з партнером на сцені, діалог, взаємопідтримка, відчуття спільного простору на сцені.

Початкові форми театру. Давньогрецька драматургія. Есхіл, Софокл, Еврипід. Жанри трагедії та комедії.

Особливості давньогрецького театру: театральні будівлі, костюми, маски, будова театральної трупи. Театр епохи еллінізму.

Давньоримський театр. Специфічні особливості. Народна драма в Римі часів республіки: міми та ателани. Давньоримські драматурги: Плавт, Теренцій. Театр Риму часів імперії: паліата, міми та пантоміми.

Особливості західноєвропейського театру часів Середньовіччя. Гістріони. Літургійна драма. Міраклі. Містерія. Мораліте. Приклади драматургії. Світська драматургія.

Тема 2. Театр епохи Ренесансу, Класицизму і Просвітництва.

План заняття

1. Особливості театрального мистецтва епохи Ренесансу.
2. Розвиток італійського, іспанського та англійського театру.
3. Театр французького класицизму.
4. Доба просвітництва в європейському театральному житті.

Формування гуманістичного світогляду за доби Відродження. Два напрями у розвитку італійського театру: учено-гуманістичний і народний театри. «Учена комедія». Дж. Бруно, Н. Макіавеллі. Комедія дель арте.

Іспанський театр. Драматургія М. Сервантеса, Лопе де Вега, П. Кальдерона.

Англійський театр. Творчість У. Шекспіра – найвеличнішого драматурга доби Відродження. Узагальнення трагічного досвіду людства у великих трагедіях Шекспіра.

Конфлікт між почуттям і обов'язком – основна сфера класицистської драми. Торжество розуму над стихією індивідуалістичних пристрастей в трагедіях П. Корнеля, Ж. Расіна. Традиції народної комедії в творчості Ж.-Б. Мольєра. Висміювання аристократів, духівництва, буржуазії («Гартюф», «Скупий», «Міщанин-дворянин», «Дон Жуан»).

Провідні ідеї доби Просвітництва: боротьба за утвердження розуму, науки, культури, мрія про «царство розуму». Боротьба буржуазного театру проти дворянства й аристократії. Роль французьких просвітителів в історії театру. Творчість П. Бомарше. Різка критика дворянства й аристократії в творчості П. Бомарше. Особливості італійського Просвітництва. Творчість К. Гольдоні і К. Гоцці. Роль німецького театру в класовій боротьбі періоду Реформації. Естетичні принципи і драматургія Г. Е. Лессінга, Й. В. Гете, Ф. Шиллера.

Тема 4. Театр ХІХ ст. та ХХ ст. Драма і театр.

План заняття

1. Ранній та пізній періоди театрального мистецтва ХІХ ст.
2. Особливості театру ХХ ст.

У ранній період - мелодрама, романтизм. Французький театр та популяризація мелодрами. «Мізантропія і покаєння» Августа фон Коцебу

(1789) перша мелодраматична п'єса. П'єси Коцебу та Рене Шарля Гільберта де Піксерекур встановили мелодраму як домінуючу драматичну форму початку 19 століття.

Особливості театральної дійсності у Німеччині (тенденція до історичної точності в костюмах та обстановці, революція в театральній архітектурі та запровадження театральної форми німецького романтизму). П'єси Готхольда Єфрема Лессінга, Йоганна Вольфганга фон Гете, Фрідріха Шиллера та інш.

Велика Британія (Персі Біші Шеллію драми, яка почала відновлювати колишній престиж театру з аристократією.

У пізній період ХІХ століття два типи драми: реалізм і модернізм, такі як символізм і попередники експресіонізму.

У Великій Британії легкі комедії, опери, шекспірівська та класична англійська драма, вікторіанський бурлеск, пантоміми, переклади французьких фарсів, а з 1860-х років – французькі оперети. Комічні опери Гілберта і Саллівана, настільки успішні, що значно розширили аудиторію музичного театру. Пізніше робота Генрі Артура Джонса та Артура Вінга Пінеро започаткували новий напрямок на англійській сцені.

Творчість норвежського драматурга Г. Ібсена. *«Ляльковий дім»* (1879), *«Привиди»* (1881), *«Дика качка»* (1884), *«Хедда Габлер»* (1890). Крім того, його роботи *Росмерсхолм* (1886) та *Коли ми прокидаємось* (1899) стають основною темою символізму та так званого «Театру абсурду».

Джордж Бернарда Шоу, Оскара Уайльд, Джона Голсуорсі, Вільяма Батлер Йейтс та Харлі Гранвіля Баркера.

Естетичні рухи у 20 столітті: натуралізм, Реалізм, Дадаїзм, Експресіонізм, Сюрреалізм і театр жорстокості, Театр абсурду, Постмодернізм, Агітпроп, американський музичний театр (мюзикли театру Принцеси, роботи братів Гершвін, Коула Портера, Джерома Керна, Роджерса та Харта, Роджерса і Хаммерштейна).

Тема 5. Виникнення та розквіт українського театрального мистецтва.

План заняття

1. Допрофесійний український театр
2. Становлення українського професійного театру.
3. «Золота» та «срібна» доба українського театру.
4. Новий український театр. Театр незалежної України.

Особливості театру часів Київської Русі. Скоморохи. Княжий театр. Український «бароковий» театр. Український шкільний театр. Українські інтермедії. Українська фольклорна драма. Балаганний театр. Вертеп.

Кріпацький театр. Аморський театр. Національний обрядовий театр. Драма «Цар Максиміліан». Створення національної драматургії: І. Котляревський, Г. Квітка. Діяльність театральних антрепренерів. Полтавський та Харківський театри. Український музично-драматичний театр. Театр у Галичині.

Особливості театру корифеїв. «Чудова сімка»: М. Кропивницький, М. Старицький, М. Заньковецька, П. Лисенко та три брати-Тобілевичі (І. Карпенко-Карий, М. Садовський та П. Саксаганський). «Шароварний» театр. Драматургія українського авангарду: Леся Українка, І. Франко, В. Винниченко, М. Вороний, М. Куліш. Театр Леся Курбаса.

Видатні актори доби нового українського театру: А. Бучма, Г. Юра, Н. Ужвій. «Політичний» театр. Відповідна драматургія: І. Кочерга, І. Корнійчук. Сучасні тенденції та перспективи українського та світового театру.

Змістовий модуль 2

«Кіномистецтво кінця XIX - XXI ст. Феномен телебачення»

Тема 7. Виникнення кіно. Кінематограф як особливий вид мистецтва.

План заняття

1. Передісторія виникнення кінематографу.
2. Епоха «нікель-одеонів».
3. Німе кіно. Ч. Чаплін – режисер німого кіно.

Кінематограф як особливий вид мистецтва. Соціальні функції кінематографа: пізнавальна, виховна, розважальна, комунікативна, соціальнокритична, дослідницька, інформативна. Ж. Мельєс – родоначальник ігрового кіно. Освоєння виражальних можливостей нового мистецтва, орієнтація на досвід суміжних мистецтв. Е. Портер і його внесок в освоєння виражальних можливостей кінокамери.

Епоха «нікель-одеонів» та перевтілення кіно у головне джерело масових розваг.

Феномен Ч. Чапліна як уособлення теорії «авторського кіно». Ч. Чаплін – сценарист, режисер, актор, композитор. Шедеври німого кіно у режисурі Ч. Чапліна: «Бродяга» (1916), «Собаче життя» (1918), «Крамниця лихваря» (1918), «Рінк» (1916), «Непорушний джентльмен» (1914), «Пожежник»

(1916), «Робота» (1915), «День розваг» (1919); «Вогні великого міста» (1931), «Нові часи» (1936), «Великий диктатор» (1940). Трагікомедії Ч. Чапліна: «Пілігрим» (1923); «Парижанка» (1923); «Золота лихоманка» (1925).

Тема 8. Розвиток кінематографу та кіноіндустрії в Європі та Америці (поч. ХХст.)

План заняття

1. Розвиток кіноіндустрії в Англії. Новаторство Брайтонської групи кінематографістів.
2. Кіноіндустрія Америки – особливості становлення.

Розвиток кіноіндустрії в Англії. Новаторство Брайтонської групи кінематографістів. Використання новаторських технічних досягнень у творчості Дж. Сміта, Е. Коллінза. Застосування репортажної зйомки, зйомки на натури в творчості Дж. Уїльямсона, а також крупного плану (фільм «Бабусіни окуляри» (1900 р.).

Кіно як фольклорна свідомість американської нації. Д.-У. Гріффіт: шлях до режисури. Ранні фільми. «Народження нації» і «Нетерпимість» – народження кінематографічної естетики, особливості стилю та світогляду, вплив на подальший розвиток кіномистецтва. Пізня творчість режисера. Американське кіно «епохи джазу». Становлення і розквіт Голівуду. Формування «системи зірок» у Голівуді та їх роль в американському кіно (Т. Бара, П. Негрі, Р. Валентіно, Д. Фербенкс та інші).

Жанр комедії як найбільше досягнення американського кінематографу 1920-х років. Зв'язок кінокомедії з «низькими» формами народної культури. «Американська комічна» як синтез прийомів цирку, балагану, мюзик-холу.

Порівняльна характеристика творчості класиків американської комедії Ч. Чапліна, Г. Ллойда та Б. Кітона.

Тема 9. Кінематограф 20-х рр. ХХст. Еволюція системи жанрів у кіноіндустрії. Голівуд 1930-х років.

План заняття

1. Французький кіно авангард, німецький кіно експресіонізм, кінематограф Великої Британії.
2. Класичний кінематограф Голлівуду.
3. Вестерн. Пригодницький фільм. Трилер. Мелодрама. Мюзикл.
4. Дисней – дебют в анімації.

«Авангард» – художній напрямок європейського кіно 1920-х років. Пошук формальних засобів кіновиразності. «Перший авангард» – французький імпресіонізм. Теорія кіно Луї Деллюка. Фотогенія як лозунг боротьби за оновлення кіно.

Криза французького кіновиробництва внаслідок наступальності Голлівуду і ліквідаторської діяльності Ш. Пате. Популярність ідей А. Бергсона і З. Фрейда. «Революція» в мистецтві: конструктивізм, дадаїзм, сюрреалізм. Боротьба творчої інтелігенції за відродження національного кіно. Вплив французького кіноавангарду на подальший розвиток кіно.

Експресіонізм – одне з яскравих явищ німецького кінематографу 20-х рр. ХХ ст. Експресіонізм як депресивна реакція на загострення соціальних протиріч в суспільстві після Першої світової війни. Втілення принципів суб'єктивної інтерпретації дійсності, тяжіння до ірраціональності, загостреної емоційності. Перші фільми жахів та образи монстрів, як втілення зла та немічності людини перед нездоланими обставинами. Формування нового образотворення. Заміна натури декораціями, використання оптичних ефектів, різких світлотіньових контрастів, гострих кутів. Деформація як засіб посилення виразності та виявлення внутрішньої сутності речей та характерів. Загострення акторської гри та використання перебільшених жестів та міміки як акцент на характері трагічного образу. Режисери Р. Віне та його фільм жахів «Кабінет доктора Калігарі» (1919 р.), Ф. Ланг та його утопічна кіноопея.

Захоплення британського прокату Голлівудом. Боротьба громадськості за відродження національного кінематографа.

Основна продукція «Лондон філмз»: екранізації, наукова фантастика, фільми-казки, кінокомедії. Детективи А. Хічкока («Шантаж». «Людина, яка занадто багато знала», «39 кроків», «Леді зникає» і ін.): ірраціональний світ насильства пліч-о-пліч з повсякденністю. Атмосфера хічкоківських картин.

Загальна характеристика економічної, політичної та соціокультурної ситуації в країні та її вплив на кінематограф. Поява звукового кіно. Ствердження системи кінозірок.

Експерименти винахідника Лі Де Фореста і перші звукові системи. «Співак джазу» (1927) і завершення ери німого кіно. Переобладнання кінопромисловості в зв'язку з переходом до випуску звукових фільмів. Особливості перших звукових стрічок США, нові тенденції в кінодраматургії і екранній стилістиці. Естетика звукового кінематографа 30-х років. Економічна криза («велика депресія») і «новий курс» президента Ф. Д. Рузвельта.

Створення імперії Уолта Діснея, естетичне новаторство його творчості. «Зірки» найбільших кінокомпаній і їх роль в утвердженні ідеалів американського способу життя.

Тема 10. Світове кіно 1970-х – поч.2000-х рр.

План заняття

1. Кіно Західної Європи та Америки 1970-х – початку 1980-х рр..
2. Розвиток різножанрового розважального кіно. Кіно для масового глядача.
3. Вплив новітніх технологій на трансформацію мови кіно

Кіно Західної Європи та Америки 1970-х – початку 1980-х рр. Провідні режисери та шляхи розвитку кіномови. Візуальна образність кіно і телебачення. Експериментальні дослідження в галузі телевізійної техніки.

Трансформації творчого шляху режисерів італійського кіно. Художнє переосмислення естетичних принципів неореалізму у творчості Ф. Фелліні. Розвиток авторської манери Л. Вісконті та М. Антоніоні.

Феномен італійських комедій. Видатні автори С. Лорен, А. Мастоїані та ін.

Кінематограф Німеччини та творчість режисерів – представників другого покоління «нового німецького кіно». Р. В. Фассбіндер та його концепція «антитеатру», як форми естетичного бунту.

Кінематограф США: Ф. Ф. Коппола, Д. Лукас, С. Спілберг, М. Скорсезе, П. Шредер, Б. Де Пальма. Особливості режисерських версій «космічного фільму».

Комп'ютерні та цифрові засоби і технології як основний інструмент створення кіно. «Індіана Джонс» (1961 р.), «Аватар» (2009 р.), «Парк Юрського періоду» (1993 р.). Ф. Ф. Коппола та його геній. «Хрещений батько» (1972 р.), «Апокаліпсис сьогодні» (1979 р.). Філософські та видовищні кіно С. Кубріка.

Тема 11. Розвиток українського кіно.

План заняття

1. Піонери українського кіно. Розвиток німого кіно.
2. Українське постичне кіно.
3. Сучасне українське кіно 2000-х рр.

Винахід І. Тимченка. Діяльність А. Федецького, О. Олексієнко, Д. Байда-Суховія, Д. Сахненка. Перші українські кінооператори. Кіноекранізації

та кінотворчість корифеїв українського театру. Українське ігрове кіно 1920-х намагалося поєднати революційну тематику з традиційною для попереднього періоду мелодрамою та пригодницькими жанрами («Укразія» Петра Чардиніна; «Сумка дипкур'єра», «Ягідка кохання» Олександра Довженка). Екранізації класичних творів національної літератури – «Тарас Трясило», «Микола Джеря», «Борислав сміється».

Розвиток німого кіно в Україні. Постать Олександра Довженка («Земля»). Перші кіносеанси. Кінотеатри і кінопрокат. Формування кіноаудиторії. Освітній кінематограф. Хронікальні кінозйомки. Зародження ігрового кінематографу.

Українське поетичне кіно: режисери – Сергій Параджанов, Юрій Ілленко, Микола Мащенко, Леонід Осика, а також актори Іван Миколайчук, Гнат Юра, Богдан Ступка та ін.

1970-80-ті роки розквіт українського неігрового кіно. Київська кіностудія науково-популярних фільмів знімає величезну кількість стрічок, серед яких зустрічалися справжні шедеври жанру («Мова тварин», «Чи думають тварини?», «Сім кроків за обрій» режисера Фелікса Соболева та ін.).

Успішний період для українського анімаційного кіно (Стрічки режисерів Володимира Дахна (серіал «Як козаки...»), Давида Черкаського («Пригоди капітана Врунгеля», «Крила» та ін.), Леоніда Зарубіна («Солом'яний бичок»), Володимира Гончарова («Чумацький шлях»)).

Український кінематограф під час перебудови – Юрій Ілленко «Лебедине озеро. Зона», сценарист – Сергій Параджанов.

Сучасний кінематограф – 1990-ті роки, зародження українського телесеріалу. Один із перших – «Пастка» за участі Богдана Ступки, Ольги Сумської, Анатолія Хостікоєва. «Роксолана», «Острів кохання».

Здобуття першої для незалежної України «Золотої пальмової гілки» на Каннському міжнародному кінофестивалі. Її отримав Ігор Стрембіцький за короткометражний фільм «Подорожні».

Тема 12. Телебачення – відкриття ХХст.

План заняття

1. Виникнення телебачення як соціальної інституції.
2. ВВС – історія виникнення.
3. Телебачення в Україні.

Телебачення як велике відкриття людства, найважливіший фактор життя сучасного суспільства. Взаємозв'язок і взаємовплив телебачення і суспільства. Телебачення як соціальний інститут. Комунікативні можливості

телебачення. Інші специфічні властивості телебачення. Історія телебачення як предмет її вивчення. Науково-технічні передумови виникнення телебачення. Поява двох телевізійних систем. Винаходи і дослідження, що лежать в основі початку розробок передачі електромагнітних коливань.

Періодизація історії телебачення. 1936 р. – початок регулярних передач ВВС – дата народження світового телебачення. Замовлення телемережами серіалів Голлівуду. Виникнення індустрії ігор і вікторин. Продаж рекламного часу – основа комерційного ТБ.

Виникнення кольорового мовлення в 1953 р. 1967 р. – початок корпорації суспільного мовлення. Принципи роботи, огляд програм, способи фінансування. Перші кабельні системи початку 50-х років ХХ ст. «Велика кабельна лихоманка» в середині 70-х років. Створення розгалуженої телемережі. Розвиток кольорового телемовлення. Введення системи супутникового телебачення. Розвиток кабельного телебачення. Виникнення мережі «Євробачення»; створення супутникової мережі «Інтелсат». Початок цілодобового інформаційного мовлення.

IV. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма здобуття освіти				заочна форма здобуття освіти			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1								
«Світове театральне мистецтво: витоки, розвиток, сучасність»								
Тема 1. Театр як один із різновидів сценічного мистецтва. Античний театр. Історія середньовічного театру.	14	2	2	10	11	0,5	0,5	10
Тема 2. Театр епохи Ренесансу, Класицизму і Просвітництва.	8	2	2	4	11	0,5	0,5	10
Тема 3. Театр ХІХ ст. та ХХ ст. Драма і театр.	8	2	2	4	11	0,5	0,5	10
Тема 4. Виникнення та розквіт українського театального мистецтва	16	2	4	10	11	0,5	0,5	10

Усього годин за Зм.м 1	46	8	10	28	44	2	2	40
Змістовий модуль 2								
«Кіномистецтво кінця XIX - XXI ст. Феномен телебачення»								
Тема 7. Виникнення кіно. Кінематограф як особливий вид мистецтва.	12	2	2	8	11	0,5	0,5	10
Тема 8. Розвиток кінематографу та кіноіндустрії в Європі та Америці (поч. XXст.)	14	2	4	8	13	0,5	0,5	12
Тема 9. Кінематограф 20-х рр. XXст. Еволюція системи жанрів у кіноіндустрії. Голівуд 1930-х років.	12	2	4	6	13	0,5	0,5	12
Тема 10. Світове кіно 1970-х – поч.2000-х рр.	10	2	2	6	13	0,5	0,5	12
Тема 11. Розвиток українського кіно.	16	2	4	10	13	0,5	0,5	12
Тема 12. Телебачення – відкриття XXст.	10	2	2	6	11	0,5	0,5	10
Усього годин за Зм.м. 2	74	12	18	44	76	4	4	68
Загальна кількість годин	120	20	28	72	120	6	6	108

V. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Семінарські заняття			
1.	Театр як один із різновидів сценічного мистецтва. Античний театр. Історія середньовічного театру.	2	1
2.	Театр епохи Ренесансу.	2	-
3.	Театр епохи Класицизму і Просвітництва.	2	-
4.	Театр XIX ст. та XX ст. Драма і театр.	2	-
5.	Виникнення українського театру.	2	-

6.	Розквіт українського театрального мистецтва.	2	1
7.	Виникнення кіно. Кінематограф як особливий вид мистецтва.	2	0,5
8.	Розвиток кінематографу та кіноіндустрії в Європі та Америці (поч. ХХст.).	2	0,5
9.	Кінематограф 20-х рр. ХХст.	2	-
10.	Еволюція системи жанрів у кіноіндустрії. Голівуд 1930-х років.	2	0,5
12.	Світове кіно 1970-х – поч.2000-х рр.	2	-
13.	Розвиток українського кіно.	2	0,5
14.	Сучасний кінематограф в Україні.	2	1
15.	Телебачення – відкриття ХХ ст.	2	1
	Разом годин	28	6

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Бали
		денна форма	заочна форма	
1.	Режисерсько-акторська майстерня В. І. Івченка як перший крок в організації кінофакультету при КДІТМ у 60-ті рр.	2	4	2
2.	Перша українська майстерня режисерів науково-популярного кіно Г. Т. Крикуна.	2	2	1
3.	Творчо-наставницька парадигма А. Й. Войтецького.	2	2	1
4.	Одеська кінематографічна школа.	2	4	2
5.	Творчість Кіри Муратової.	2	4	1
6.	Творчість Ф. Соболева.	2	2	1
7.	Екранна творчість О. Ковалю.	2	2	1
8.	Формування мови кіно та вплив авангардного мистецтва. Зміна кіномови з приходом звуку	2	4	2

	та кольору			
9.	Театр як синтез мистецтв – літератури, музики, хореографії, образотворчого мистецтва	4	4	2
10.	Кріпосний театр	2	2	2
11.	Леся Курбас – новатор театрального мистецтва, основоположник сучасного українського театру	4	4	2
12.	Вертеп. Драматургія вертепного дійства. Вертепна скриня	2	2	2
13.	Зародження нового мистецтва: специфіка кінематографу	2	4	1
14.	Українське кіно повоєнного десятиліття. Репресії проти митців українського кінематографа.	4	4	2
15.	Фільми й постаті українського поетичного кіно.	4	4	2
16.	Становлення української кінодокументалістики.	2	4	2
17.	Українська школа анімаційного кіно.	2	4	1
18.	Історія технології і місце телебачення у системі сучасних ЗМІ	2	4	2
19.	Пошуки нових форм: В. Мейерхольд – творець театральної біомеханіки	2	4	2
20.	М. Кропивницький та М. Старицький – їх вклад у розвиток українського національного театру	2	4	2
21.	Палітра телебачення (художнє, інформаційне, науково-популярне, навчальне)	2	4	1
22.	Жанрово-стильова специфіка кіномистецтва (художнє, документальне, мультиплікаційне, науково-популярне кіно)	4	4	2
23.	Авторське кіно	2	4	1
24.	Кіномистецтво як вид екранних видів мистецтв. Основні етапи розвитку кіномистецтва	2	4	2

25.	Видатні кіностудії світу (за вибором)	2	4	2
26.	Музичний театр в Україні як самостійне мистецьке явище і феномен національної художньої культури	4	4	2
27.	Українські театри сьогодення	2	4	2
28.	Постать О. Довженка в українському кінематографі	2	4	1
29.	С. Параджанов – зірка українського кіномистецтва. «Тіні забутих предків».	2	4	2
30.	Опера – вид синтетичного мистецтва	2	4	2
	Разом годин	72	108	50

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекції, семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* інтерактивні вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; виконання творчих завдань, створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), опора на життєвий досвід студента, стимулювання обов'язку і відповідальності у навчанні.

III. Методи контролю і самоконтролю навчально-пізнавальної діяльності (усний, письмовий, тестовий, програмовий, самоконтроль і самооцінка у навчанні).

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчально-методичні посібники, підручники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ контрольні завдання для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень здобувачів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (друковані завдання для підсумкового контролю);

IX. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

(денна форма навчання)

1. Диференційований залік – 2 семестр

(заочна форма навчання)

1. Диференційований залік– 2 семестр

Порядок переведення рейтингових показників відповіді у європейські оцінки ECTS

Оцінка у балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Роз'яснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінна відповідь лише з незначною кількістю помилок).
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками).
75-81		C	Добре (в загальному вірна відповідь з певною кількістю суттєвих помилок).
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогана відповідь, але зі значною кількістю недоліків).
60-66		E	Достатньо (відповідь задовольняє мінімальні критерії)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у таблиці.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Критерій оцінювання навчальних досягнень
«Відмінно»	A	За глибоке і повне опанування змісту навчального матеріалу, в якому студент легко орієнтується, володіє понятійним апаратом, за уміння пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення.
«Добре»	BC	За повне засвоєння навчального матеріалу, володіння понятійним апаратом, орієнтування у вивченому матеріалі, свідоме використання знань для вирішення практичних завдань, грамотний виклад відповіді, але у змісті і формі відповіді мали місце окремі неточності (похибки).
«Задовільно»	DE	За знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, при цьому виклад його не повний, непослідовний. Студент допускає неточності у визначенні понять та при використанні знань для вирішення практичних завдань, не вміє доказово обґрунтовувати свої судження.
«Незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX	Студент має розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.

«Незадовільно» (з обов'язковим повторним вивченням курсу)	F	За повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу або відмову від відповіді.
--	---	--

X. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Андриющенко М. Ю. Іміджеві імперативи українського телебачення: Монографія. К.: Щек, 2008. 215 с. Бібліогр.: С.199-215
2. Безручко О. Ігор Андрійович Савченко: шлях майстра. Мистецтвознавство України, 10, Київ, 2009. С. 153-165.
3. Брюховецька Л. І. Українські обличчя кіно й театру. Київ : Задруга, 2012. 320 с.
4. Госейко Л. Історія українського кінематографа. Київ : KINO-КОЛО, 2005. 640 с.
5. Гоян В. В. Типові та жанрові особливості інформаційної телепрограми : посіб. для студ. Ін-ту журналістики. Київ : Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2001. 52 с.
6. Зубавіна І. Б. Кінематограф незалежної України: тенденції, фільми, постаті. Київ : Фенікс, 2007. 280 с.
7. Історія українського кіно : у 5 т. / Р. Бучко, О. Волошенюк, А. Дорошенко [та ін.]. Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2016. Т. 2 : 1930–1945. 512 с.
8. Історія українського кіно : у 5 т. / ред. Г. Скрипник. Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2016. Т. 1. 512 с.
9. Кирилова О. «Постмодернізація» сучасної української культури та опір традиції (на прикл. кінематографа). *Вісн. Черніг. держ. пед. ун-ту. Серія «Філософські науки»*. 2010. № 75. С. 175–177.
10. Колос Д. Український кінематограф ХХІ століття: постмодерністський прорив. *Наук. зап. Серія «Культурологія»*. 2012. Вип. 10. С. 29–34.
11. Миславський В. Історія українського кіно 1896–1930: факти і документи. Т. 1. Харків : Дім Реклами, 2018. 496 с.
12. Мусієнко О. Модернізм & авангард: єдність протилежностей : кінематограф ХХ століття. Київ : Логос, 2018. 240 с.
13. Новікова Л. Ідентифікація сучасного українського кінематографа в світі. *Наук. вісн. КНУТКиТ ім. І. К. Карпенка-Карого* : зб. наук. пр. 2010. Вип. 6. С. 102–111.

14. Размашкіна І. Вплив Довженка на світовий кінопроцес. *Кіно-Театр*. 2005. № 2. С. 31–33.
15. Удовик В. Київська кіностудія в період нацистської окупації України. *З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ*. 2004. № 1/2 (22/23). С. 404–409.
16. Чернега П. М. Вплив творчої спадщини Олександра Довженка на світовий кінематограф: огляд зарубіжної історіографії. Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія 6: Історичні науки : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. 2014. Вип. 12. С. 122–127.

Додаткова

1. Безручко О. В. Вітчизняна кіношкола. Режисери-педагоги. Київ : Київ. міжнар. ун-т, 2010. 280 с.
2. Безручко О. В. Формування кінематографічної школи в Україні : монографія. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2017. 320 с.
3. Гуменюк В. Леся Українка і театр. *Дивослово*. 2003. № 2. С. 14–17.
4. Дмитрова Л. З історії всесвітнього театру : підруч. книга / за ред. і з вступ. увагами проф. О. Білецького. Київ, 1929. 450 с.
5. Журавльова Т. Авторський кінематограф України початку ХХІ століття. Інтерпретації мелодрами у творах Кіри Муратової та Єви Нейман. *Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії* : зб. наук. пр. Київ, 2018. Вип. 18. С. 65–72.
6. Капельгородська Н. Кіномистецтво України в біографіях : кінодовідник. Київ : АВДІ, 2004. 512 с.
7. Нагорняк М. В. Інформаційне мовлення Національної радіокомпанії України : монографія. Київ : Видавництво ЛВК, 2008. 132 с.

Інтернет-ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe.
2. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/>.
3. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dnpb.gov.ua>.
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>.